

DI TÍCH LỊCH SỬ CHIẾN THẮNG CHỢ CHÈ 75 NĂM TINH THẦN “HẠ SƠN”

TẠ ĐÌNH HÀ

Chợ Chè trong kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, thuộc địa phận thôn Thạch Xá, xã Sào Nam, nay thuộc thôn Thạch Hạ, xã Hồng Thủy, huyện Lệ Thủy, tỉnh Quảng Bình. Di tích chợ Chè được xếp hạng di tích lịch sử cấp tỉnh theo Quyết định số 3677/QĐ-BND ngày 17/12/2014 của UBND tỉnh Quảng Bình.

Sau Đại hội lần thứ 2 tại đình Kim Bảng, thôn Kim Bảng, xã Minh Hóa, huyện Minh Hóa (19/5/1959), bắt đầu từ cuối tháng 5/1949, mọi công việc chuẩn bị cho cao trào “Quảng Bình quật khởi” được phát động mạnh mẽ. Kiên quyết “hạ sơn”, rời bỏ chiến khu, tất cả về bám đồng bằng để chiến đấu. Tỉnh ủy Quảng Bình đã “chuyên hướng chỉ đạo vào hai huyện phía Nam là Quảng Ninh và Lệ Thủy”. Chợ Chè là một chợ nhỏ nằm sát quốc lộ 1A, xung quanh chợ Chè là các điểm trọng yếu mà địch đã chiếm đóng và lập đồn bốt. Đồn Mỹ Trung ở phía Bắc, đồn Hòa Luật Nam ở phía Nam. Chợ Chè có vị trí khá lợi hại về giao thông, phía sau chợ là đồng cát, phía trước là đồng ruộng chiêm trũng.

Tại chợ Chè, một phân đội nhỏ gồm 7 đồng chí của Đại đội 1, bộ đội địa phương huyện Lệ Thủy có sự hỗ trợ của lực lượng du kích xã Sào Nam. Sau khi theo dõi quá trình hoạt động của địch, tổ công tác thống nhất chọn phương án chiến đấu và cũng chọn ngày 24/1/1949 triển khai tập kích chợ Chè. Tổ đã cải trang như những người đi chợ buổi sáng. Bất ngờ, đánh nhanh diệt gọn, tổ có các đồng chí Trần Sự, Lương Hữu Sắt, đồng chí Niềm, đồng chí Kiểm... chỉ trong vòng 15 phút súng, bằng sự mưu trí và tinh thần quyết tâm, tổ công tác đã kết thúc trận tập kích với chiến công bắt gọn 6 tên lính và thu toàn bộ vũ khí.

Trận tập kích chợ Chè là trận đánh giữa ban

ngày, lại diễn ra ngay sau lưng địch nên có ý nghĩa và tác dụng to lớn, gây niềm tin trong Nhân dân, cổ vũ hết sức to lớn về tinh thần chiến đấu cho quân dân ta lúc bấy giờ. Sau trận tập kích chợ Chè, địch phải rút quân về tập trung để đối phó ở vùng địch hậu.

Trận tập kích chợ Chè là một điển hình của phong trào “du kích chiến” ở vùng địch hậu. Với một lực lượng nhỏ, lối đánh táo bạo, xuất quỷ nhập thần, trận chợ Chè gây kinh hoàng cho kẻ địch, làm cho kẻ địch hoang mang, lo sợ, thúc đẩy quan trọng phong trào “du kích chiến” ở làng quê. Đây là lối đánh sáng tạo, có tính toán, khoa học và mưu trí, góp phần làm nên những mẹo hay trong cách đánh giặc, kinh nghiệm về hình thức chiến thuật, cách đánh vô cùng phong phú của cuộc chiến tranh nhân dân, toàn dân, toàn diện trong thời kỳ chống thực dân Pháp xâm lược. Phần khích trước chiến thắng chợ Chè, cổ nhạc sĩ Trần Hoàn lúc đó đã sáng tác bài hát “Hoan hô làng Sào Nam” để động viên, cổ vũ tinh thần kháng chiến của quân dân ta.

Trận tập kích chợ Chè tuy quy mô nhỏ, thời gian diễn ra nhanh nhưng giá trị và tác dụng cực kỳ to lớn đối với phong trào chống thực dân Pháp của quân dân ta lúc bấy giờ. Trận đánh có tiếng vang lớn, có tính chất đột phá cho một đợt hoạt động quân sự trên toàn huyện Lệ Thủy sau cao trào “Quảng Bình quật khởi” được phát động từ Đại hội 2 tại đình Kim Bảng, huyện Minh Hóa. Đây là một trong những hoạt động thiết thực hưởng ứng cao trào “hạ sơn, bám dân, bám làng” mà chiến đấu; Kiên quyết làm cho Quảng Bình mạnh lên đều khắp từ việc thúc đẩy phong trào ở hai huyện phía Nam tỉnh, báo hiệu một thời kỳ mới, nhân rộng điển hình để không ngừng đưa cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp đến thắng lợi hoàn toàn.

(Xem tiếp trang 41)

trường, được nhiều thế hệ học sinh yêu mến.

Lo văn chương, thơ phú, giảng dạy, mãi năm 42 tuổi, thầy Lương Duy Cán mới lấy được vợ. Vợ thầy là một sĩ quan công an, chị Thanh Phương, một người rất yêu thơ, đọc nhiều thơ thầy và được thầy tặng nhiều thơ. Bà đã về hưu với hàm cấp tá. Hai con thầy một trai, một gái, Thùy Dương và Duy Bình nay đã phương trưởng.

Hà Nhật - Mai Liêm - Lương Duy Cán dạy văn vừa giỏi, vừa làm thơ hay, học sinh nhiều thế hệ của thầy vẫn ghi đậm trong tâm trí mình nhân phẩm, đạo đức và tài năng làm thơ và bình thơ tài hoa của thầy. Mãi gần đây, nhờ học trò cũ và người cháu ruột, Hà Nhật mới sưu tập được những bài thơ còn sót lại trong ký ức của thầy và nhiều người và cho ra mắt tập thơ “Gom” đầu tay của mình với nhan đề “Đá sỏi trên đường”, do Hội Nhà văn xuất bản năm

2012. Trong đoạn kết của tập thơ, Hà Nhật có viết: *“Tôi suốt đời biếng nhác, nay in được tập thơ này, chỉ là chút ít sỏi đá tình cờ nhặt được trên đường đời”*.

Năm nay, Quảng Bình có nhiều ngày kỷ niệm lịch sử, trong đó có kỷ niệm 35 năm Quảng Bình trở lại tỉnh cũ. 60 năm kể từ khi ra đời cho đến bây giờ (1964-2024), bài ca “Quảng Bình quê ta ơi” của nhạc sĩ Hoàng Vân đã đi vào tiềm thức của bao người sinh ra và lớn lên trên mảnh đất “Hai giới” từ Đèo Ngang đến Hạ Cờ. Bao cá nhân, đoàn thể khi gặp hội ở các địa phương khác nhau thì cùng ca vang bài “Quảng Bình ca” này để đậm đà hơn tình nghĩa của mình với quê hương mình.

Cảm ơn nhạc sĩ Hoàng Vân đã để lại cho Quảng Bình những cung nhạc lòng bất tử từ trái tim mình. Trong đó có bài ca “Tình ca người thủy thủ” và “Quảng Bình quê ta ơi” ■

DI TÍCH LỊCH SỬ... (Tiếp theo trang 38)

Cao trào “Quảng Bình quật khởi” đã góp phần đưa phong trào kháng chiến của hai huyện phía Nam phát triển thêm một bước mới, đẩy mạnh về phía quốc lộ, mở rộng vùng Quảng Ninh và Lệ Thủy, nối liền mạch máu giao thông liên lạc từ Bắc vào Nam. “Quyết tâm hạ sơn” với khẩu hiệu “Phía Nam mạnh là Quảng Bình mạnh” (Nghị quyết Đại hội 2 của tỉnh Đảng bộ tháng 5/1949).

Sau 75 năm (1949-2024), kể từ ngày diễn ra sự kiện lịch sử vô cùng quan trọng và tiêu biểu ấy, hiện trạng chợ Chè ngày nay đã có nhiều thay đổi, nhiều nhà cao tầng đã mọc lên, đời sống Nhân dân ngày càng được ổn định, cải thiện. Di tích chợ Chè ngày nay đã được dựng bia ghi dấu, sự kiện trận tập kích chợ Chè đã đi vào trang sử chống ngoại xâm của quân dân Quảng Bình, đi vào trong câu chuyện kể về truyền thống đánh giặc qua nhiều thế hệ của con em Quảng Bình với hai tiếng “ôm hè”, là những kỷ niệm của các chiến sĩ cách mạng tiền

bối mà nay hầu hết họ đã ra đi mãi mãi.

Vinh dự, tự hào, trách nhiệm, phát huy giá trị di tích, giáo dục truyền thống yêu nước và cách mạng, truyền thống đánh giặc tại chợ Chè, mãi mãi kế tiếp trong các thế hệ về tinh thần gan dạ quả cảm, chiến đấu mưu trí sáng tạo trong chiến tranh, cần cù trong lao động hòa bình, xây dựng nông thôn mới ngày càng giàu đẹp, văn minh trên mảnh đất chợ Chè nói riêng, Quảng Bình nói chung.

Tinh thần của 75 năm chợ Chè, tinh thần 75 năm “Quảng Bình quật khởi”, tinh thần của “kiên quyết hạ sơn”, đưa phong trào kháng chiến chống thực dân Pháp chuyển sang bước ngoặt lịch sử mới có ý nghĩa cực kỳ quan trọng không những với Nhân dân trong tỉnh mà còn có ảnh hưởng tích cực đối với phong trào kháng chiến của cả nước lúc bấy giờ. Đồng thời còn là hành trang, là di sản vô giá trong mỗi người dân Lệ Thủy, mỗi người Quảng Bình hôm nay ■